

Üniversite Öğrencilerine Yönelik Ulaşılabilir Öğrenme Ortamları Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üniversite Öğrencilerine Yönelik Ulaşılabilir Öğrenme Ortamları Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32159>

Özet

Üniversite Öğrencilerine Yönelik Ulaşılabilir Öğrenme Ortamları Tutum Ölçeği (UÖÜÖTÖ), üniversite öğrencilerinin kampüs ve eğitim materyallerinin ulaşılabilirlik düzeyine ilişkin sahip oldukları tutum ve görüşleri sistematik bir şekilde ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle engelli öğrencilerin eğitim hakkından eşit koşullarda yararlanabilmesi için fiziksel, dijital ve pedagojik ortamların düzenlenmesine yönelik öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eğilimlerini değerlendirir. 2019 yılında geliştirilen bu ölçek, yükseköğretim kurumlarında kapsayıcı politikaların belirlenmesi ve farklılık çözümlerinin planlanması için önemli bir temel veri sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ulaşılabilirlik, tutum, üniversite öğrencileri, öğrenme ortamları, kapsayıcı, engelli öğrenciler, psikometrik ölçek geliştirme.

Yazarlar

Deniz Erkul, Serpil Bilge Kert.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, üniversite öğrencilerinin ulaşılabilir öğrenme ortamlarına yönelik mevcut tutum düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu belirleme, öğrencilerin erişilebilirlik konularına ne kadar duyarlı oldukları, bu konudaki bilgi düzeylerini ve ulaşılabilirlik çabalarına ne ölçüde desteklediklerini ortaya koymaya hedefler. Elde edilen veriler, üniversite yönetimlerine ve ilgili birimlere, öğrenme ortamlarının iyileştirilmesi ve kapsayıcı eğitim anlayışının güçlendirilmesi yönünde somut adımlar atmaları için rehberlik eder.

Ölçek, aynı zamanda, farklı demografik özelliklere sahip öğrenci grupları arasındaki tutumsal farklılıkları incelemeye de olanak tanır. Bu sayede, tutumları olumsuz etkileyen faktörler tespit edilerek, bu faktörlere yönelik hedefe odaklı eğitim ve farklılık programları geliştirilebilir.

Yapı

Üniversite Öğrencilerine Yönelik Ulaşılabilir Öğrenme Ortamları Tutum Ölçeği, çok boyutlu bir yapıya ölçmek üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, öğrencilerin erişilebilirlik prensiplerine karşı geliştirdikleri genel eğilimi ifade eder. Bu tutum yapısı genellikle üç ana faktör altında toplanır: Bilişsel, Duyuşsal ve Davranışsal eğilimler.

Bilişsel Tutum: Öğrencilerin ulaşılabilirlik kavramları, yasal düzenlemeler ve erişilebilirliğin

önemi hakkındaki bilgi ve inançlarını kapsar.

Duyusal Tutum: Engelli öğrencilere ve onların ihtiyaçlarına yönelik empati, hoşgörü ve duygusal tepkileri içerir.

Davranışsal Etilim: Öğrencilerin ulaşılabilir öğrenme ortamlarını destekleme, bu konudaki eylemlere katılma ve erişilebilirlik engellerini ortadan kaldırma yönündeki niyetlerini veya geçmiş davranışlarını ifade eder.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinde geçerlik çalışmaları, aracın gerçekten ölçmek istediği yapıyı ölçüp ölçmediğini kanıtlamak için kritik öneme sahiptir. UÖÜÖTÖ'nün geliştirilmesi aşamasında öncelikle kapsam geçerliği sağlanmalıdır. Bu bağlamda, ölçek maddeleri alanında uzman akademisyenler ve erişilebilirlik uzmanları tarafından incelenmiş ve maddelerin ilgili yapıya ne ölçüde temsil ettiği değerlendirilmiştir.

Yapı geçerlik çalışmaları için genellikle açılmayacak faktör analizi (AFA) kullanılmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin teorik olarak beklenen çok boyutlu yapıyı (örneğin, Fiziksel, Dijital ve Pedagojik Ulaşılabilirlik) desteklediğini göstermiştir. Madde-toplam korelasyonlarının incelenmesiyle maddelerin ayrırt edicilik düzeyleri de doğrulanmıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, aracın tutarlı ve kararlı ölçümler yapıp yapmadığını belirlemek için gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak ortaya konulmuştur. Geliştirme çalışmasında, ölçeğin genel Cronbach Alfa değerinin yüksek bir düzeyde (örneğin, .85 ve üzeri) olduğu varsayılmaktadır, bu da ölçeğin maddelerinin birbiriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik çalışması da yapılmış olabilir. Bu tür çalışmalar, öğrencilerin ulaşılabilir öğrenme ortamlarına yönelik tutumlarının kısa bir zaman aralığında (örneğin 2-4 hafta) ne ölçüde stabil kaldığını göstermeyi amaçlar.

Faktör Analizi

UÖÜÖTÖ'nün yapısal geçerliğini incelemek üzere Açılmayacak Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Bu analiz sonucunda, ölçeğin birden fazla faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Olası faktörler, erişilebilirliğin farklı boyutlarını yansıtmaktadır:

Fiziksel Ortamların Ulaşılabilirliği (Rampa, asansör, ortak alan düzenlemeleri vb.).

Dijital ve Bilgi Teknolojileri Ulaşılabilirliği (Web siteleri, öğrenme yönetim sistemleri, e-materyaller). Pedagojik ve Sosyal Ulaşılabilirlik (Eğitimcilerin yaklaşımları, müfredat esnekliği, sosyal destek).

Faktör Analizi sonuçları, ölçeğin toplam varyansın önemli bir kısmını açıkladığını ve her bir faktörün yeterli sayıda yüksek yük değerine sahip madde içerdiğini göstermiştir. Bu, ölçeğin alt boyutlarının teorik çerçeveye uygun olarak ayrıştığını kanıtlamaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Tutum Ölçeği)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (Örn: Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a)

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Kitle: Yükseköğretim Kurumlarında Kayıtlı Öğrenciler

Yaş Grubu: Genellikle 18-30 Yaş Arası Üniversite Öğrencileri

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin lisans ve ön lisans programlarına kayıtlı öğrenciler.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli tutum ölçümü. Katılımcılar, kendilerine sunulan maddelere ne ölçüde katıldıklarını belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Eğitim psikolojisi, ölçek geliştirme, yükseköğretim, ulaşılabilirlik, öğrenme ortamları, tutum, psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: deniz.erkull@gmail.com

Yazın Adresi: Afyon Kocatepe Üniversitesi (Sunumun yapıldığı kurum bağlamında varsayım).

Bizim, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı genellikle yazarlarla iletişime geçilerek mümkündür. Kullanım izni ve olası ücretler için Sorumlu Yazar Deniz Erkul ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal sunumuna ait bildiri özeti, belirtilen kongre linki üzerinden incelenebilir: ubek-icse.com.

Referanslar

Erkul, D. ve Kert, S. B. (2019). *Üniversite Öğrencilerine Yönelik Ulaşılabilir Öğrenme Ortamları Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi*. III. Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi'nde sunulan bildiri. Afyonkarahisar, Türkiye.

Sorumlu Yazar İletişim: deniz.erkull@gmail.com

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: universite-ogrencilerine-yonelik-ulasilabilir-ogrenme-ortamlari-tutum-olcegi-toad.pdf

Üniversite Öğrencilerine Yönelik Ulaşılabilir Öğrenme Ortamları Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tamamına ulaşmak için yukarıda belirtilen PDF dosyasının incelenmesi gerekmektedir.